

تو دیوانه که تمام حاده کم قدره است پیش نہر و نهر یک قدره
 است برعایل دریا غول گفت که مگر تو امروز دیوانه شده که
 نہر و دریارا از این چاه بزرگتر میگوئی من هرگز ردنخی نه
 بزرگی عتیبار نمیکنم و بعد از این چنین سخنان دور از قیاس
 بزرگان نیاری ما هی خریب خاموش نمایم که راست گویان
 پیش دروغ بافان جزو خاموشی علاجی ندارند آنها قادران
 سیلاپ عظیم رخاست و آب نهر بطنیان آمده داشت و
 میدان را فروگرفت و نهر پر و چاه جوشی زده بسیلاپ^۱
 پیوستند در آن انساخونک و ما هی هرد و با تفاوت از چاه بزرگ
 از راه سیلاپ نهر رسیدند چون ما هی از بومی وطن خود
 آشنا شدند غول را گفت سایما بزرگی نہر و دریارا ناما کنیم
 غوک چهاره محل شد و گفت که بر کهاره باید گفت و گزند راین
 آفت بلک شدم

حاصل مطلب

آدمی را لازم است که هر خنگی شنود و هر معامله که جسمید
بساط نگاه کند نه آنکه کلم فهمی و نادانی خود را کار بسته بخشد
و جمالت پیش آید که عالمی بر ترازین موجود است و پیش
عازمان کامل که سیر دریامی وحدت کرده اند این جهان
از یک قدره بیش نیست و فهم جهانیان زیاده تراز فهم آن خود
نمکه هزاران هزار عالم بزرگ است از این جهان بقدرت کامله بزد
تعالی خواهد بود که اهل این جهان را با محبتی از ظاهره بدان راه

بیت حکایت شخصیم

ماجری به تنه کلت چین از بعد اور وان شد و فرمایشات
دوستان و مردمان خانه در فهرست نوشته طوطی داشت
گویا پیش اورفت و گفت که حالا بسیمیر دم اگر فرمایشی داشی
بجای

بخوبی تا بر ام تو بسیار مطوطی گفت فرمایش من اینکه در گلگ
 چین بساغی رویی و بجز درخت که مجتمع بسیار قوم مرآبینی از
 طرف من به میان سلامی بر ساخت و هر جوانی که از ایشان گوش
 کنی می‌بن آرسی تا جز درخت سفر بر بست و در پیش رسانید بعد
 از داد و دست دخیر می‌فرمایشات خشم مر جست نمود
 فرمایش طوطی بیادش آمد بساغی رفت و بجز درخت عظیم جما
 طوطیان زنگین بال دید بآواره بند گفت که طوطی دارم کویا از
 دوازده سال در خانه من تقفس نظره بیباشد و آن طوطی
 شمار اسلام نصبه شوق گفته است فی الحال کیک طوطی
 از درخت خود را می‌انجمند و طبیعت این نمازها دوچون نه
 بر روی زمین اتفاق داد تا جز در است که شاید این از خوبیان
 آن باشد و ممکنی در حلقة شرخیت و در اتفاق که اشت و
 خود بعد از ساعتی آن طوطی پر و بال درست کرده بالای درخت

پرواز کرد چون تا جریشتی سوار شد و بطن خود باز آمد فرمایش
 هرگز بد و رسانید و پیش طوطی آمد و گفت که در علان مجمع
 طوطیان را دیدم سلام تو رسانیدم فی الحال از آنها یکی
 بر زمین آفاد و نام که بلات شد اما بعد از ساعتی پرواز
 کرده بر درخت رفت طوطی بجز استماع این سخن از چون
 که بران نشسته بود پایین آمد و حضورهای خود را بجز دانید و
 ودم در کشید تا جز بحیرت در راهه و در وازه قفس و اگرده
 طوطی را سیرون آورد و قدری آب بخلقش ریخته در آفتاب
 بالایی با امکنداشت و افسوس سیکرد که چار پیامش بد و رسانید
 بعد از ساعتی طوطی بخوبی و بالایی درخت پرید و از انجاب شاخ
 چن رفت و خوش شست تا جر خوشنود شد و قفس بیاورد
 و گفت امی طوطی زمکی تازه یا فتی و قفس بیا و این همچرا
 مر امطلع کن طوطی گفت که مدغی و رقید تو بوم و راه خلاصی
 هر کجا جنم

حستم و بعرفت تو از اینای جنس خویش مشورت خواستم و تو
 صلاح ایشان خود را مرده ساختم و از قید خلاص شدم و زندگی کی تازه
 یافتم بعد ازین هرگز در محبس نخواهم آمد این بخت و برفت
حاصل مطلب

چونکه انسان دین نفس مقید است بغير مردان خلاصی حکم نیست
 و از بنجاست که هر کس بجانب علیحده گردانار و خیالش برآمی
 قدریست پر خار چون نفس خود را پیش از مرگ مرده ساخت
 از قیود جمیع خیالات پیکار کی نجات یافت و برادر دل بر طنبدی
 لکنکره هر عرض پرداز کرد

حکایت شخص و یکم

عطر فروشی طوطی داشت چون میل غریبان روزی از خوبی
 نرطاق دو کاشت پرید و شیشه عطر از صده پرس بزدین
 آقاد و بشکست عطا بعینیه تمام سیلی زدویی هر سه برقمه

بیچاره خاموش بخجی مثبت و تأثیر داشت و رازخن میگفت عطار
 نیز از گرده خود پیشان و بزر خاموشی طوطنی مالان می بود روزی
 قلندری سروریش تراشیده بردوکان عطار گذرا کرد طوی
 بکمال خنده لب بگشاد و گفت ایدرویش آیا تو هم شیرین خطر
 کسی را شکسته عطار از رسیدن قلندر رحمون شد که ببس
 آمدن او طویش بچهار آمد

خاص صلب

هر کس موافق آزمایش خودخن میگوید و تقدیر میگیرد
 فکر میگیرد صدر ارع
 فکر هر کس بقدر تجربه است اولست

حکایت شخصت و دوام

کازری در بنداد برگزار و جمله کازری میگردید بلطفان گزرن
 در آن ساحل بکار راهی شفوقی داشت و بر راهی ریزه داشت

میکرد روزی بازیز پر واژ در آن مقام گذرانود و پیهونی شکا
 منوده هدی از آن خورد و برفت کلگات نهضت آن دل
 خوش کرد و گفت که با وجود قوت و شوکت چرا بر کرمان
 دریا او قات بسکنم می باید که بصید مرغان پر وازنام
 و دیگران را نیز از فیض شکار خود مانند باز استفاده کرد اینها کا
 کبوتری بر هوا در بظرش رسید کلگات جماح شکار برگشاد
 و بلند پر واژی منود چون که جسم مزرگ و پرهای ناتوان شد
 لطمه هوا چنان بد و رسید که سرخون بخاکی افتاد و سرمهش
 در آن محل بند شد گاز راین هم رسید و بر حیث و آن کلگات
 کرزه میخ خود مازه منود زنش گفت که این کلگات است
 تو چونه بدست قو آمد گاز رکفت که از گوشش قاعده هوا
 شکار مرغان چون باز پر واژ دلا جرم شکار نماید گرفت
 پنج همس گردید مصراج

نَاكِرَوْه مُشَكَار در شکار م اهْمَاد حَا صَلِ مَطْلَب

هر کس از عجده خوش قدم بسیرون هم و از جاده فنا
سر بر زند آخرا کار گرفتاری نصیب اوست

حکایت شصت و سوم

برگاه سکندر بطلب آب حیات در غلهات رفت و از
تاریخی راه گم کرد و دیگرانی رسانید که سنگر زیادی آنجاییافت
و اماس بودند پاش کرمان منادی کرد که ازین سنگر زیاد آن
و حیب پر کنید که همه جا هرست بخشی سنگریان گفته شد که سکندر
و بوانه شده است یا قوت و الماس در راه وی یا ان و وزیر را
ستوران که دیده است یا برای ساختن دیواری حاجت بینگ
ریزه دارد که این گفته جهت برداشتن آن هارا حکم میفرماید الفرق
بین جهت‌ها اهمال حکم سکندر نکرده تبعضی بگیر ازان سنگر زیاد شدند

و ملکه را

و سکندر را فرمان پذیرشند چون از ظلمات بیرون آمد
 هر دو کو و بنده است و پیشانی حسرت میخوردند کسانی که فران
 سکندر را قبول نکردند نداشت با نیو اسٹه میکردند که چرا آن زمان
 سخن او را قبول نکردند و نفت جواهرات را از دست دایم
 دکسانی که گرفته بودند پذیر پیشانی میباشد میخوردند که
 چرا زیاده از آن گرفتیم و بر شتران خود بار نکردند

حاصل مطلب

در روز رسماً خزندگان و نیکوکاران هر دو پیشان
 خواهند بود بد کاران بدینوساط که چرا حکم سفران نه پذیرشیم
 امر فرماز است دو زن بخت میباشند و نیکوکاران بدن
 که چرا عبادت و بنده کی زیاده نکردند امر روز در سی و هشت
 درجه طبعت در مرتبه ارجمند تر حاصل میخورند

حکایت شخصت پچارم

روزی ایرانی زاده را بدعوت خلب کرد زاده غدر خواست
 امیر گفت سه طعام را خداوند حساب نخواهد گرفت اول طعام
 دعوت و صنایعت خواهد دو ماه ماهان صرف خوان
 نخایند سوم با طفلان بخورند آعرض زاده صنایعتش آمد
 او اوان اطعمه لذید تکلیف حیده بودند امیر گفت اینهمه طعام
 برای آدمی آفریده اند زاده گفت بلی آما آدمی ها برای این طعام
 نیما فرمیده اند بلکه برای عجارت و معرفت وجود آورده اند
 که بین لذت فرقه شده بخواب خعلت شردازیم دریغ آن
 که یار بپدار و ما بخواز خواب خعلت سرثار

حاصل مسطبه

طعام مردمی آدمی است آما جهان قدر که مدن را قوت دهد
 در سبده کی جالاک دارد نه آنکه در فکر طعام آفرینش
 طعام را هم فراموش نکند بلیغ است

هیمن سیر دست عیسیٰ از لاغری تو در بند آن که حسره پر که
حکایت شخصت و جسم

بیکمی از هزار عان بحوالی خراسان در پیرانه گاو سیرانه یا ناگه
کش از زاده در زین بند شد چون کندیه خمی سیر ون آمد که خوش
گنهم چون لو لوی شاهوار بسیار بامی زرین آویخته کو ما ز کرد
کامل فن حسین خوشحال را ساخته و آن خشم پر کرد و آنها پادشاه
برین طی جراحت برگردند و همان مان که نس سال را برای تفخر ایشان طلب
داشت پرسید که در عهد کدام سلطان یا قسم خوشحالی کنند
حاصل می آمد پرسی ضعیف طویل العُرْتَه ماس منود که شنید ام
در زمان شیش پادشاهی بود بسیار عادل و رعیت پرور بود
در عهد حکومتش مال بسیار از هزار عده بیانی برآمد که شمار آن
دفعیسه از هزار نخسار پر ون بود آن را بخوبی پادشاه آوردند
پادشاه گفت که امی در هفغان این مال نست من هرگز بدلیق دنم

دست نخواهیم آورد و در همان عرض کرد که من چنین مال حرام نمی
 گیرم که برکت از زلاغت من خواهد رفت نیز را که من مزدود نمی
 و صاحب زمین شخصی دیگرست او را بدهید چون صاحب زمین
 حاضر آمد گفت این زمین را بدمیں و در همان باجاره واده ام هر چه
 ازان بسیرون آید مال دوست من چگونه در مکان غیر تصرف
 کنم اخوش ذخر صاحب زمین را با پسر و در همان عقد دستور نهاد
 آن دفعه نه را در جهاز ذخر دادند پس از برکت سعادت و عطا
 آن پادشاه گله فی در آن مکان بنظر نیز بسیه و بجا کی نمایم
 نولوی شاهزاده ام ام اکنون این قسم گندم بجاست که
 سلطان بر مال رعیت تاریخ کاه آز در نزدیکی از ملکیکن
 شکر است که گندم ما ارزان نمی شود پادشاه آرین معنی تبا
 گرفت و صفاتی نیست و اخلاص دل و اتصاف و عدالت
 پسیه خود ساخت که در ترقی سیوجات وزرا نامات ملک

مراد خوانده

خواسان رشک آفایم و بیکر گردید حاصل مطلب

آبادی ملک و افزونی زراعت برزیت پادشاه وقت مطلع
دارد که موافق نیت برگات است

حکایت شصت و ششم

پیرز فی در حمله ماوراء با غنی داشت که عوان حاکم آنجا
بغصب از و پر گرفت پیرزن خود را و بغزین بخدمت سلطان
محمد غزنوی رسانید و فرماد کرد سلطان پروانه بنام عوان
داد تا با غراست روکنده پیرزن آن شال شاهی را گرفته بیون
خود آمد عوان سر از خط فرمان باز زد و دوانت که این پیرزن
بار و بیکر بغزین تو انت رفت آن فرص آن زن مردانه است
بار و بیکر بهزار محبت و بغزین رسید و فضیله را بعض سلطان
رسانید سلطان بتاکید تمام فرمان داد تا مشال دیگر متضطر

بر تر هیب و نیمه عوان بنویسند و آن عجزه در مدد پیرگفت
که آن حاکم سرکش بکبار شاه را بعل نیاورد بار و تیزتر
اگر ازان انحراف کند عجب نباشد سلطان نجیف تمام گفت که هر چون
رو خاک بر سرکن ضعیفه گفت که سلطان را یهاید که خاک بر سر
خود کند که فرمانش ناقصیست و عدیش پایمال قل و قول سلطان
ازین سخن پسر شد و از گفته خود پیشان گشت فی الحال حاکم
دیگر باد و بزرار فوج جزار بدان سور و آن کرد تا ظالم را
بزرار سانید و ضعیفه را با غم محاصل آیام تعطیل باز
و هاید حاصل مطلب

پادشاهی از سیاست و عدالت و نفاد فرمان عام است
و پادشاهی را که نفاوذ حکم نباشد پادشاهی را نمی سند

حکایت ساخت و هنفتم

هر مرین بوشیر و آن چون تخت سلطنت نشست شویه

پدر را کاربست مساده نمی دارد اد تا کسی از باغ عتیت میوه
 واخ خرسن ده گان خو شه بظلم کشیده والا مدارش خواه کشید
 روز می بکسی از پسر انس بش کار پیرون آمد و از کشت ده گان
 اسپ خود برآمد چون این خبر به مرزیه چلا درا حکم کرد تا
 گوش شبهزاده بزیدند که هر ابر مساده من گوش نداد و در و زیر
 خود بر اسپ سوار و باشگرگران از حوالی باغی عبور فرمود
 که شاخی از آن باغ از سر و پوار بسیرون آمده بود و خند و آمه
 امار خندان بر آن جبلوه میدادند چون سواری شاه بیک
 فرنج از آن مقاوم گذاشت پادشاه باز از همان راه مراجعت کرد
 با بیوان خود نمود و هر قدر که امارها دیده بود همان طور بر ترا
 نمود از این میافت فی الحال از اسپ فرد آمد و سجدات شکر
 بجا آورد که حکم مرا ایزد تعالیٰ نا خدگردانید

حاصل مطلب

اگر زبانع رعیت نک خور و بی بی
 برآورند غلامان او درخت از بیخ
 به نیم بیضه که سلطان ستم روادا
 رستد کشکر پاش هزار مرغ بیخ
 حکایت شصت و هشت سه

سلطان علاء الدین راچون وقت سلطنت آنها رسید
 هر سه فرزندان خود را طلب کرد و هر کیم سه تیر بیجا
 نموده داد تا بشکنند آنها بزرگ باز و می جوانی هر چند سعی
 کردند بجانی رسید باز هر کیم از ایشان تیری داد تا بشکند
 فی الحال شکسته سلطان گفت اگر از هم چهار شوید و من
 کیم کیم را از سیان خواه برداشت و اگر باتفاق همیگر
 نمیگافم که نمیبینم کس بر شما دست نخواهد یافت
 حاصل مطلب

اتفاق سوچ بقای ملک و دولت و ناق باعث
 خواری و بخت دانارا بجز اتفاق و پارسی کاری بهتر فیت که
 نزاع بسیار دچاه و خست را منهدم می سازد و مصالحت
 دیوار غرت و آبیال را برپا و قایم می دارد
حکایت شخصت و نهم

پادشاهی بود که از ناموران روزگار گویی ساخت را بوده
 و سیاح تجیله و سعیت مهاکش را پیای تردنه بیموده پیش
 داشت صبح و نیایت ملیح چون باغعون جوانی رسید
 ساعت کسر ترده نرده عیش و کامرانی شب در زمی خات
 تا آنکه ظالمان ناخدا ترس دور او را گرفته شد و هر دختری صبا
 جان نخاند مردم غلس و صاحب مال بستان می یافته شد
 شهرزاده را مطلع ساخته بران میداشته که پیش ناموس خدین
 کسان را بر سنگ حصیان بشکست چونکه دلی عهد و دار شیخ و

نگین غیر از وکی نبود لا جرم پادشاه هزار جان مایل او می بود و
 عجیش سخن‌نمای ملک نمودار کان دولت و اعیان مملکت
 یارایی آن نهاد شدند که زبان پند و نصحت گفت ایندیا پادشاه
 را بر آن خرابی ملک آگاه ساز نمایم ملک را چهار وزیر پوخت
 تروزی یکی از وزرا و با بنایی حبس خود گفت که خرابی سلطنت
 و دیرانی مملکت را مشاهده نمودن و باشد او رخنه آن
 ناکوشیدن در ورطه جرم نمایم بحای حق ناشناسی اتفاق افتاد
 چرا مذکور وارمی شد هزاده که موجب این همه خواری دولت و پادشاه
 مالی مملکت است بحضور پادشاه اعلام نکنیم

پیش

گرفت شهزاده کنم که بیشم تباہی و خامش نمی
 و یگری گفت من ازدوازده سال برضب و زارت و
 شرکیم مشاورت هستم که ای نهیشم علمات زوال سلطنت

نمیده ام که حالامی سیم مصباح
 گویم مشکل دکر نمکویم مشکل
 سیمی گفت که سخن نصیحت برای سایمان بهتر از سک
 گوهرست ولیکن کج فهمان بدآمدش را بجا تیر و تنبیت
 بدارامی نصیحت ازان کس درین
 کشد در جوابش زبان پیچو یعنی
 چهارمی گفت که خود من در اباید که پنداز دوست و دشمن
 فخری ندارد اما از کسی که خطر جان و اشتهر باشد او را پندزاده
 خطاست قطعه

گرچه دانی که شنوند بخوبی هر حدارمی تو ان نصیحت مند و
 زو پیشی حرف نادان را بد و پا او فتاوه ام زند
 دست بر دست هنرمند که در شیخ شنیدم حدیث داشته
 وزیر اولین گفت چونکه حق نمک برسد از مردم کریا داشته هر

مابردار و هم از اخهار خیرخواهی سرخواهی همچو دو
پیش دانایان مخدود رخواهی سم بود
پلیت

آنرا که بجا می تست هر دست کرمی خدش به ارکند بعمری تی
هر چند دیگران مانع آمدند که درخون خود کوشیدن او باشند
خرد دور است آما اخهار حق و خیرخواهی او را بران داشت
آماروزی بخسوار پادشاه اخهار منود که از ظلم شاهزاده عالمی در
قیده بلاکت کفر قرار است و آمار نگفت وزوال مملکت
از بدکرد از ملی متووار پادشاه بجسترد استماع این سخن هم
برآمد و وزیر ناصح را در زندان کرد و عیت از ظلم شاهزاده برگ
وطن گفتند و راه غربت پیش گرفتند سپاه شاه خرا
نهی گشت روزی لظر شاهزاده که از غسلت و حرام شده
شده بود بریکی از مخدوات پادشاه اتفاقا در حال اسیر طریقه میگش

شد و چون شیرودی که در عشق شیرین برخون پدر خود را
 پروردید ام نمود مترصد فعل پادشاه گشت و اکثر از کان
 دولت و سران شکرای با خود دیار ساخت پادشاه چون بر
 آن معنی اصلاح یافت از نایت اند طلب از شهر بشیرون
 رفت و در جمع آوری شکر بر و نجات و گرفتاری شهرزاده
 دست دپازدن آغاز نهاد و شهرزاده بر تخت نشسته شکر
 بنام خود را از طرفین ساز جنگ آماده شد پادشاه فریاد
 خود را طلب داشت و گفت که شما اکنون مهتم شهرزاده هستید
 وزنه گرفتار شکر شید گفتند که آن وزیریا صبح را طلب کن که
 انجام این مهتم بدست اوست یا دشاده اور از زندان طلب
 داشت و عذر با خواست و بدین مهتم اشارت کرد وزیر
 ناصح گفت که ^{تع} علاج واقعه میشود و قوع مایل کرد
 که زمان خیرخواهی مرا شنیدی حالا کار از دست رفته و پا

و خزانه بست او اتفاوه و تراخراز گر زیر غست بادش
 نگ گر زیر خود نیستند ید و لش کر قلیلی که خاک بر بود مقامت
 بیا است شهر اده باش کر حراره شهر برآمد و آتش قمال و
 جمال را شتعل می نمایند و می بقتل پادشاه رسید و همانجا جان
 داد همراه سیانش بخوبی جان باشد فتنه شهر اده منظفر و منصور
 مراجعت حرم کرد و شادیانه نبواخت و محفل خشن ترتیب داد
 و آن آنها کی صحرای خوبی را که داشت بدنبال در فتنه بود پیام
 آن ما زین از جان طل برداشتند خنجری ره را کو دزیر فعل لفظ
 بخسوارش بزرگه رسید چون او را مست باوه خلعت یافت
 بک ضرب خنجر کارش با تمام رساید و خود باز روز بور که
 داشت از انجاش بکیزد و بک دیگر نقل کرد مسلمان طرا
 بر نیحال و توف یافته دست تصرف از هر چهار سو در از کردند
 و آن بک را کلاؤ قابض کشته

حاص و مطلب

هر کس پند ناصحان شنود و سخن خیر خواهان بسامع قبول
 نرساند آخوند خرازی گرفتار شود و آنکه در آن تو و لعب و فتن و فخر را فتا
 بسر کنند و با پدر خود بخواهند بر خسیز و در دنیا و آخرت علقوت
 بینند مصراع آن را که چنان کنند چنین آید پیش

حکایت هفتادم

روزی نو شیر و آن در مجلس عیش نشسته با خردمندان
 روزگار باده می سپری و نماگاه دست ساقی بلزی به همراه
 یا قوت فام رخلت پادشاه بینهاد شاد و خشمید و گفت
 که خونت مثل این دختر را خواهم ریخت ساقی ترس جان آن
 صراحی را بر سر و تاج نوشیر و آن ریخت حصار مجلس شوری
 برآورد و مکه غدرگاه بدتر از گناه مندوی ساقی بیا و شاده ایشان
 کرد که از لغتش دست من آنچه شراب نایاب برد امشت افاد

بدانجت مرا و عده قتل نمودی داین خلمنی صریحت نخواستم که
نام پادشاه ما این مت بعد مشهر آنات بود باز یک
نام خلمنی باه گردد بیت

بس نام نیکو به پنجاه سال
که یک نام رشدش کند پایا

آمده اجسارتی کرد هم و صراحی شد اب بر راج و سرت خدمت
تا پرسن نموده بدین خطای عمدی مرآما خود شمارد و بقتا من را
معذور دارد نوشیر وان این سخن مسأله گشت و گفت که این
اضطراری تو آنس غصب را در نیمه من استحال داد و عذر
گذاه با ب خنک آن آتش را چنان منطبق ساخت که بعد این
حشم چنان سورکتر بر من علیه خواه گرد خلعت خاص بد و مرمت نمود
و از سرخونش در گذشت و فرمود که در عرض شکرازه جان بخشی باز
دوبر بآ داده تازه گرداند

حاصل مطلب

خشم را فروبردن بهترین خصائص انسانی است و در عین خوب
رحمت و انعام فرمودن موجب نهار چشیدن و آفرین
حکایت هفتماد و بیکم

روزه می نویشیر وان عادل سردار دیر که ایوان حاصن پر
آورده همای خود مگاه کرد پیزشی را دید که کوزه شکسته
و ردست دارد و آنی که از آن پیزد بدان روی خود می شود
افسوس بسیار می شود و اینها به زین مقصود بدوف سعادت نمی کنند
کرد که اگر این اتفاق به بدرست خواهد داشت که کوزه شکسته
مرا پادشاه دیده است و ازین معنی محل خواهد شد حکم کرد و اتفاقاً
را بچشیدن هزار دینار بپرداختند و زر تقدیب طبق وظیفه بد و
رسانیده باشند

حاصل مطلب